

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologica

Ex Sacris Scriptvris, Conciliorvm Pontificvmqve Decretis, Et Sanctorvm Patrvm Ac Doctorum Placitis Expressa ; In qua, quidquid tum ad fidei mysteria sanè ac rectè intelligenda, & ab erroribus quibusvis secernenda, tum ad sacramenta debitè conficienda & ministranda, tum ad actiones humanas iuxta ...

Abelly, Louis

Coloniæ Agrippinæ, 1658

III. An detur gratia aliqua sufficiens.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38954

quas ut elicereamus, ab ipsa gratia operante excitati sumus.

Dicimus denique influxum supernaturalem, quod Deus physicè nobiscum concurrit ad consensum nostrum liberum, & opera bona, veram & propriam rationem habere gratiæ cooperantis: est enim donum aliquod Dei, naturæ nostræ minimè debitum, ac proinde mere gratuitum, per quod cum volumus (ut ait S. Aug. lib. de gr. & lib. arb. c. 7.) & sic volumus ut faciamus, Deus nobiscum operatur, ac proinde veram gratiæ cooperantis rationem obtinet.

Iam quod spectat ad gratiam subsequenterem; omnibus varijs eius acceptionibus, quæ passim apud Theologos videri possunt, breviter dicimus per illam intelligi posse gratiam illam, quæ liberum nostrum in bonum consensum subsequitur, interiorè excitando ad bonum opus exequendum, cum eius exequendi oportunitas exhibetur, & ad illius boni executionem, si consentiat voluntas, concurrendo; vnde S. Fulgentius ad Monimum c. 11. *Præuenit, inquit, Deus, & donat homini bonam voluntatem; deinde subsequitur bene volentem, operando in illo boni operis facultatem.*

Hinc patet, gratiam subsequenterem nihil in re differre ab operante & cooperante; sed tantum in eo, quod aliquam priorem gratiam tam operantem, quam cooperantem præsupponit.

SECTIO III.

An detur aliqua gratia sufficiente.

Præter supra relatas, & explicatas gratiæ actualis divisiones, superest adhuc una, in qua maior difficultas reperitur, quæ scilicet ipsa gratia excitans seu operans substituitur in sufficientem & efficacem; quæ antequam explicetur, observandum est nomen gratiæ sufficientis bisariam sumi apud Theologos; i. genericè, pro-

R 6

ut con-

ut conuenit gratia tam efficaci quàm inefficaci; 2. specificè, prout est species quædam ipsius gratiæ sufficientis genericè sumptæ, ac ipsi gratiæ efficaci opponitur; eiq; tanquam imperfectiori speciei nomen genericum attribuitur.

Gratia sufficientis genericè sumpta, est ea quæ vires homini sufficientes præbet ad benè operandum, quamuis si velit, abijcere potest, siue de factò illam abijciat, si illi assentiatur & cooperetur: & eo sensu gratiæ sufficientis nomen tam efficaci quàm inefficaci tribui potest. vnde gratia illa quæ S. Paulo diuinitus concessa est, per quam tentationes superabat, ac salutem operabatur, quæque proinde efficax erat, sufficientis nominatur. Cor. 12. *Sufficit tibi gratia mea;* & S. Prosper lib. de uocatione Gentium cap. 16. gratiam, quæ salutem re ipsa operatur, sufficientem vocat.

Gratia sufficientis specificè sumpta est ea, quæ homini præbet quidem vires ad benè operandum, seu eum qui potest homo benè operari, quamuis re ipsa non bene operetur defectu libera cooperationis.

Gratia uero efficax ea est, cum qua ita potest homo benè operari, ut etiam re ipsa benè operetur.

Iam circa ipsam sufficientem gratiam siue genericè siue specificè sumptam, duæ sunt præcipuæ difficultates nobis soluendæ: 1. est, utrum in statu naturæ lapsæ Deus talem hominibus det gratiam excitantem & operantem, cui consensum præbere vel negare, & quam recipere, vel abijcere possint si velint, imò quam de factò aliquando abijciant illique dissentiant. Secunda est, an talis gratia sufficientis detur omnibus hominibus adultis scilicet fidelibus siue infidelibus.

Circa primam duæ sunt sententiæ, quæ licet inter se valde oppositæ videantur, in eo tamen conueniunt, quod gratiam illam sufficientem dari negent. Prima est Pelagianorum, qui (ut supra vidimus) cum existimarent uoluntatem hominis sibi ipsi sufficere ad bonum quodlibet operandum & ad salutem consequendam, ideo negabant

illam dari gratiam internam sufficientem, quæ voluntatis humanæ insufficientiam suppleret. Verum huius sententiæ falsitas plenissime constat ex ijs, quæ de gratiæ necessitate cap. præc. dicta sunt.

Secundâ sententia est quorundam Theologorum, qui quamvis concedant sufficientem gratiam primo parenti in statu innocentie datam fuisse, nihilominus in statu naturæ lapsæ, nullam aliam existimant hominibus à Deo conferri nisi efficacem, qua eorum voluntas ita moueatur, ut illi dissentire illamque abijcere nullatenus possit: quæ quidem sententia vel eo nomine ab aliquibus merito rejicitur, quod illi apertissime suffragari videatur Calvinus lib. 2. institut. c. 3. §. 2. vbi sic habet: *Voluntatem mouet gratia non qualiter multis sacentis traditum est. Et creditum, ut nostra postea sit electionis, rationi eius aut obtemperare aut refragari, sed illam efficaciter efficiendo; eodemque capite alimæ facultatis Sorbonicæ Doctores, I elagianos appellat eò, quod gratiam sufficientem in statu naturæ lapsæ dari assererent, cui posset homo dissentire si vellet, illique de facto aliquando dissentiret.*

Vera igitur sententia illa est, quæ asserit homini etiam in statu naturæ lapsæ dari gratiam sufficientem, talem ut illam possit abijcere si velit, illique dissentire, & de facto aliquando illam abijciat, illique dissentiat.

Quoniam verò hæc sententia grauioris alicuius momenti hodie merito esse iudicatur, ex eaque plurimæ alia Theologicæ veritates pendent, idcirco probati-

onem illius paulò fusiore proponemus,
 camque maioris facilitatis gratiâ in
 plures paragraphos diuidemus.

¶ (o) §.

R 7

§. I.

§. I.

Gratiam sufficientem, qua in statu natura lapsa homini datur, talem esse ut illi resistere possit, & de facto aliquando resistat, probatur ex varijs scriptura locis.

Innumera sunt ferme scriptura testimonia, quæ ad id probandum faciunt: nos hic aliquot tantum illustriora seligemus.

Primum petitur ex Is. c. 5. vbi Deus de Iudæis conquerens sic loquitur, *Quid est quod debui ultra facere vineæ meæ, & non feci ei? an quod expectavi ut faceret uvas, & fecit labruscæ? Quo loco parabolicè referuntur multa gratiæ auxilia Iudæis à Deo collata, ut bonorum operum fructus producerent: est autem evidens, gratias illas effectum suum non habuisse, proindeque Iudæos illis assentiri noluisse. Neque dicas, solius externæ gratiæ ibi fieri mentionem, puta legis Mosaycæ, &c. cum enim externa illa adiumenta sola non sufficiant ad benè operandum sine gratia interiori, si hanc Deus ipsis non contulisset, quorsum diceret, se expectasse ut opera bona facerent, eam ad id facultatem sufficientem non haberent?*

Secundum petitur ex cap. 1. Prou. *Vocavi, & tenuisti: extendi manum meam, & non fuit qui aspiceret. Despexisti omne consultum meum, & increpationes meas neglexisti.* Quibus verbis manifestè conqueritur Deus, internas gratias vocantes & excitantes fuisse neglectas ac despectas.

Tertium ex cap. 11. S. Matth. vbi Christus Dominus sic loquitur, *Va tibi Corozain, va tibi Bethsaida; quia, si in Tyro & Sidone factæ essent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio & cinere penitentiam egissent: quibus verbis aperte significatur, datam fuisse gratiam harum ciuitatum incolis, per quam conuerti potuerunt, & tamen noluerunt. Neque dicas, Christum Dominum hic solum lo-*
qui

qui de miraculis & signis exterioribus, quia Pelagianum esset dicere, quod Tyri & Sidonij solis exterioribus signis & miraculis sine interioris gratiæ auxilio conuerti potuissent; ergo de his solis Christus Dominus ibi non loquitur, sed simul de internis gratiæ auxilijs, quæ cum alijs exterioribus miraculorum adiumentis collata Iudæis fuerant, quæque ipsi ex voluntatis suæ prauitate abiecerant, licet talia essent vt idololatræ ipsi & omni vitiorum genere perditii homines iisdem acceptis, non solum ad pœnitentiam conuerti potuissent, sed etiam re ipsa conuersi fuissent.

Quartum ex his Christi Domini verbis S. Marth. 23. *Quoties volui congregare filios tuos, & noluisti?* Vbi obseruandum est, illos qui noluerunt, habuisse gratiam ad volendum sufficientem, qua potuerunt velle, alioquin non diceret Christus Dominus (*volui congregare filios tuos, & noluisti*) quomodo enim voluit, & ita voluit vt de nolentibus conqueratur, si eos quos sciebat per se non posse velle, non iuuat quantum necessarium erat ad hoc, vt possent velle.

Quintum ex cap. 7. Act. vbi S. Stephanus Iudæos alloquens, *Vos inquit, semper Spiritui Sancto resistitis;* quid est autem aliud Spiritui resistere, quam eius gratiæ reluctari?

Sextum denique ex Rom. 2. *Ignoras quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? Secundum autem duritiam tuam, & impœnitens cor, thesaurizas tibi iram:* per quid verò benignitas Dei ad pœnitentiam nos adducit, nisi per gratiæ interioris auxilia? Cur autem impij thesaurizant sibi iram secundum duritiam suam & impœnitens cor, nisi gratiæ illi resistendo?

¶

§. II.

§. II.

*Eadem sententia Conciliorum auctoritate
probat.*

Ex tribus præsertim Concilijs nostræ sententiæ veritas
probari potest.

Primum est Conc. Valentinum c. 2. vbi dicitur, *Malos non ideo perire, quia boni esse non potuerunt, sed quia boni esse noluerunt; unde sequitur, gratiam malis conferri, quæ boni esse possint, cum ex se ipsis & sine illa tales esse non possint; sed gratiam ab ijs repudiari, eò quòd boni esse nolint.*

Secundùm est, Conc. Senonense celebratum anno 1528 paulò ante Tridentinum, in cuius decreto 15. expressis verbis definitum habetur, *Tale non esse Dei trahentis auxilium, cui resisti non possit, quòd postea probat iisdem ferme scripturæ locis quæ §. præc. relata sunt, additque, Frustra certe Stephanus Iudæos dura cervicis, & in eircumcisi cordis argueret, qui semper Spiritui Sancto resisterent; frustra Paulus Thessalonicenses admoneret spiritum ne excinguerent, si divinâ inspirationibus homines inevitabiliter raperentur.*

Tertium denique est, Conc. Trid. sess. 5. cap. 6. vbi dicit, *peccatores per excitantem, atque adiutantem gratiam, ad convertendum se ad suam ipsorum iustificationem, eidem gratia liberè assentiendo, & cooperando, disponi; ita ut tangente Deo cor hominis per Spiritus Sancti illuminationem, neque homo ipse nihil omnino agat inspirationem illam respicient, quippe qui illam & abijcere potest, & can. 4. anathemâ proferat in eum qui dixerit liberum hominis arbitrium à Deo motum, & excitatum non posse dissentire, si velit; ex quibus Concilij verbis sic possumus argumentari: gratia illa vocans & excitans de qua loquitur Concilium talis est, ut sufficiat homini ad convertendum se & ad bonû operandum; atqui ex mente Conc. potest homo eiusmodi gratiam*

gratiam abijcere si velit, etiam tunc cum per eam actualiter à Deo excitatur, & mouetur, illique dissentire: ergo ex Conc. mente, potest homo gratiam sufficientem abijcere illique dissentire.

§. III.

Probatur eadem sententia ex SS. Patribus.

Ex innumeris ferè SS. Patrum testimonijs, quæ hæc afferri possent, aliquot illustriora proferemus.

In primis ex S. Chryl. hom. 7. in S. Ioan. *Gratia Dei, inquit, in omnes diffusa est, omnibus se facilem exhibet, omnes pari honore aduocat, qui autem eius munere frui negligunt, hanc suam cecitatem sibi ipsis imputent.*

Ex S. Leone Papa serm. 2. in solemnitate Epiphaniæ, *Si dona Dei, inquit, non irrita fecerimus, per ea quæ dedit, merebitur accipere quod promisit: ergo secundum illius mentem dona Dei per quæ meremur, id est auxilia gratiæ excitantis, irrita facere possumus.*

Ex S. Ambr. ser. 8. in P. al. 118. *Plena est, inquit, terra misericordiâ Domini, si quis autem non credit in Christum, generali beneficio ipse se fraudat, ut si quis clausis fenestris radiis solis excludat, non ideo sol non ortus est omnibus, quia calore eius se ipse fraudauit; sed quod solis est, prerogatiuam suam seruat; quod imprudens est, communi a se lucem gratiam excludit.*

Ex S. August. epist. 54. ad Macedonium, *Pertinet, inquit, ad nos ut boni simus; accipere & habere id, quod dat is qui de suo bonus est, quo quisque neglecto, de suo malus est: ergo ex illius mente id negligere & abijcere possumus, quod Deus dat ut boni simus: & lib. 2. Actor. cap. 8. cum Felice Manichæo, Non est ergo indignum, inquit, ut Deus dicat, ite in ignem æternum, hi qui per liberum arbitrium misericordiam eius respuerunt: & lib.*

ad

ad Simplicianum quaest. 2. dicit quòd Esaii, *vocatione Deo contemp: à reprobis factus est: & lib. de nat. & grat. cap. 6. Non tibi, inquit, deputantur ad culpam, quod inuitus ignoras, sed quòd negligis guarere, quòd ignoras; neque quòd vulnerata membra non colligis, sed quòd volentem sanare contemnis. Neque dicat aliquis, ideo hominem dici contemnere Deum sanare volentem, quia vocationi externae non obtemperat, vocatio enim illa & gratia externa nullatenus hominem sola sanare potest, nisi adsit etiam interna; vnde S. Aug. lib. de spiritu. & litt. cap. 4. *Doctrina illa, inquit, quia mandatum accipimus continenter recteque viuendi, littera est occidens, nisi spiritus ad se viuificans.**

Denique ex S. Prospero lib. de vocat. Gent. cap. 26. *Gratia Dei inquit, in omnibus iustificationibus principaliter praeminet suadendo exhortationibus, mouendo exemplis, terrendo periculis, incitando miraculis, dando intellectum, inspirando consilium, corque ipsam illuminando, & fidei affectionibus inuoluendo. (& aliquibus interiectis subiungit) quae opitulatio per innumeros modos siue occultos, siue manifestos omnibus adhibetur; & quòd à multis refutatur, ipsorum est nequitia; quid autem à multis recipitur, & gratia est diuina, & voluntatis humana.*

§. IV.

Soluuntur obiectiones.

Prima petitur ex illis Apostoli verbis 1. Cor. 4. *Quis discernit? quibus declarat non esse in hominis potestate se ab alijs discernere in ijs, quae ad salutem spectant, sed id solius Dei proprium: atqui si posset homo gratiae diuinae consentire vel dissentire, posset etiam per arbitrij sui vires se ab alijs discernere.*

Resp. id non sequi: ratio est, quia quamuis, cum homo à gratia dissentit, hoc per solius arbitrij libertatem seu potius prauitatem faciat; quando tamen illi consentit, id non arbitrij sui viribus, sed gratiae diuinae ascribere debet,

debet, quia per illam excitatur & iuuatur ad hoc ut ipsi consentiat, & nisi ab illa excitaretur & iuuaretur, nullo modo consentire posse; unde semper diuinæ gratiæ debitorem se totius boni quod agit agnoscere debet, nec villo modo in se gloriari, quasi per illum consensum se ab alijs discernat; quod fuse explicat beatae memoriæ Fr. Salef. Episc. Geben. lib. 4. diuini amoris cap. 6. vbi ad id exprimendum vtitur similitudine Sicariorum & tyrannorum, qui illis se vitam immerito, ac sine vlla ratione donare arbitrantur, quibus necem non inferunt; sic (inquit) ridiculum, imò impium esset existimare, voluntatem hominis inspirationi, ac gratiæ diuinæ virtutem operandi ac efficaciam tribuere, eò quòd resistentiâ suâ illam eius virtutem, ac efficaciam non impediât. Possumus quidem eius efficaciam obicem ponere, sed non hanc illi tribuere; gratia si quidem hanc suam virtutem, & efficaciam haurit à sola diuina bonitate, ex qua ortum ducit, non ab humana voluntate, ad quam iuuandam adhibetur.

Adde, quòd ad illum consensum eliciendum longè semper potiores sunt diuinæ gratiæ quàm arbitrij humani partes; cum enim liberum hominis arbitrium per peccatum à Deo auersum sit, & longè procliuus ad malum quàm ad bonum; hinc fit, ut nunquam amplectatur bonum nisi gratiâ potentissimâ adiuuetur; quando autem quis auersus est à re aliqua, quam tamen amplectitur, cum fortissimè suadetur, licet possit suasioni reluctari, tunc suadenti potius quàm agenti ascribi solet effectus. Et hæc est doctrina S. Aug. lib. de prædest. Sanct. cap. 5. *Quisquis, inquit, audet dicere; habeo ex meipso fidem, non ergo accepi, profecto contradicit huic apertissima veritati. Apostolus dicentis; quis te discernit? &c. non quia credere non sit in arbitrio voluntatis, sed in electis preparatur à Domino voluntas.*

Secunda obiectio est, gratiam illam sufficientem, cui dicimus posse ab homine resisti, eandem prorsus esse cum gratia possibilitatis, quam admittebant Pelagiani, & contra quam tamen S. Augustinus toto libro de gratia Christi

Christi inuehitur ut veritati orthodoxæ contrarietur.
 Resp. gratiam sufficientem, quam hic propugnamus, longe diuersam esse ab illa gratia possibilitatis, quam admittebat Pelagius. 1. enim per gratiam possibilitatis intelligebat gratiam externam legis & Euangelicæ doctrinæ; nos verò internam illam esse profiteamur. 2. Pelagius asserbat, gratiam illam possibilitatis esse tantum necessariam secundum quid, id est ad faciùs operandum; nos verò dicimus, illam absolute & simpliciter necessariam esse ad operandum. 3. Pelagius per gratiam possibilitatis existimabat, omnimodam benè agendi virtutem ita homini conferri, ut ad volitionem ac operationem boni nulla præterea gratia necessaria illi esset, sicque bonum ipsum propriâ & solâ arbitrij sui virtute vellet, & operaretur, nos autem sic dicimus voluntatem excitari ad hoc ut possit bonum facere & operari, ut necessarium præterea sit, gratiam illi cooperari eamque adiuuare dum vult & operatur, 4. denique quòd Pelagius existimabat solâ arbitrio libero deferendum esse totum illud bonum quòd vellet & operaretur, nos verò, quamuis solâ voluntati ascribendum dicamus, quòd voluntas possit gratiæ resistere, & de facto aliquando resistat, si tamen gratiæ consentiat, id asserimus ascribendum esse tum diuinæ gratiæ, tum humanæ voluntati, sed multò magis adhuc diuinæ gratiæ, quàm humanæ voluntati, ut ex antè dictis constat.

Quòd autem hæc esset Pelagij mens constat tum ex dictis cap. 1. tum ex ijs, quæ habet S. Augustinus lib. de gr. Christi cap. 47. quæ hic referemus, quoniam sunt obferuatu dignissima: Si, inquit, concesserit nobis Pelagius non solam possibilitatem in homine, etiamsi nec velit nec agat benè, sed ipsam quoque voluntatem & actionem, id est, ut benè velimus, & benè agamus, quæ non sunt in homine, nisi quando benè vult & benè agit; si, ut dixi, concesserit etiam ipsam voluntatem, & actionem diuinitus adiunari, & sic adiunari, ut sine illo adiutorio nihil benè velimus & agamus, sanquæ esse gratiam Dei per Iesum Christum Dominum nostrum

strum,
vera no
tia De
quetur.

AN

Q
b
c

randur

Pro cu

Dico

deli, si

gratias

per bo

Hui

Prou.

in capi

profer

am, &

feram

meas; e

vndeq

omnes

bonum

disting

monia

autem

sinon

tantiar

luminæ

verba

nomi

locum

frum, in qua nos suã non nostrã iustitiã iustos facit, ut ea sibi
vera nostra iustitia qua nobis ab illo est, nihil de adiutorio gra-
tia Dei (quantum arbitror) inter nos controversis relin-
quetur.

SECTIO IV.

An cuilibet homini detur gratia sufficiens
ad salutem.

Qvæstio de solis adultis intelligenda est, de infanti-
bus enim agitur postea: illius igitur sensus est, an
cuilibet adulto detur gratia sufficiens ad bene ope-
randum, & ad salutem per bona opera consequendam,
Pro cuius resolutione

Dicendum est, Deum cuilibet homini adulto, siue fi-
deli, siue infideli, siue prædestinato, siue reprobato, dare
gratias sufficientes ad bene operandum, & ad salutem
per bona opera consequendam.

Huius assertionis veritas probatur 1. ex scriptura.
Prou. 1. Sapientia foris predicat, in plateis dat vocem suam;
in capite turbarum clamitat, in foribus portarum urbis
proferit verba sua, dicens: Usquequo parvuli diligitis infanti-
am, & stulti ea, quæ sibi sunt noxia, cupient &c. en pro-
feram vobis spiritum meum, & ostendam vobis verba
mea; ex quibus verbis aperte colligitur divinam gratiam
undequaque diffundi, & ad omnium corda penetrare;
omnesque per illam sufficienter admoneri & excitari ad
bonum: & Sap. 11. Misereris omnium, quia omnia potes, &
dissimulas peccata hominum propter penitentiam. Dilige enim
omnia quæ sunt, & nihil odisti eorum quæ fecisti, quomodo
autem Deus misereretur omnium, & parceret omnibus,
si non daret saltem ijs auxilium, quo conuerterent ad pœni-
tentiam possent si vellent. S. Ioan. 1. Erat lux vera, quæ il-
luminat omnem hominem venientem in hunc mundum; quæ
verba de luce interioris gratiæ intelligunt SS. Patres ac
nominatim S. Chrysostr. & S. Cyrill. in illum Euangelij
locum, & etiam S. Aug. infra citandus.

Pro-